

ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

ФІЛІПЕНКО Т. В.

доктор наук з державного управління

МЕРДОВА О. М.

кандидат юридичних наук

Донецьк

Процес становлення правової, демократичної держави, розширення і активізація нормативної діяльності різних гілок влади, судова реформа і посилення судового захисту прав і свобод громадян, боротьба зі злочинністю потребують кваліфікованого юридичного забезпечення. Країні потрібні юристи, що користуються суспільною пошаною і які можуть вирішувати численні правові задачі. І хоча професія юриста стала однією з найпопулярніших, підготовка юристів в господарській і правоохоронній сферах залишаються недосконалими. У даний час не просто позначилася, але і найсерйознішим чином виявилася нагальна потреба в підготовці юристів, що відповідають вимогам сучасності. Зараз багато уваги приділяється реформуванню юридичної освіти, її якісному оновленню в рамках розробки і здійснення системи заходів організаційного, наукового і навчально-методичного характеру, пошуку нових, оптимальних видів та форм навчання. Тому сучасна ситуація в підготовці фахівців вимагає корінної зміни стратегії і тактики навчання у вищому навчальному закладі.

Окремі аспекти означеної теми порушуються в науковій літературі, про що свідчать праці таких науковців, як: О. М. Красіков, М. Б. Лебедева, С. В. Агапонов, М. А. Горюнова та інші, проте проблема застосування інтернет-технологій у дистанційному навчанні залишається не до кінця з'ясованою.

Метою даної статті є визначення проблем та перспектив запровадження інтернет-технологій у систему дистанційного навчання.

Головними характеристиками випускника будь-якої освітньої установи є його компетентність і мобіль-

ність. У зв'язку з цим акценти при вивченні навчальних дисциплін переносяться на сам процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого студента (курсанта). Успішність досягнення цієї мети залежить не тільки від того, що засвоюється (зміст навчання), але і від того, як засвоюється.

На сьогоднішній день принципово нові можливості в освітньому процесі відкривають інформаційні технології, які дозволяють оптимально організувати освітній процес, спрямований на розвиток логічного і аналітичного мислення, сприяють формуванню навичок системного аналізу; дозволяють адаптувати процес отримання знань до індивідуальних особливостей кожного студента; надають можливості доповнення і постійного оновлення змісту навчального матеріалу тощо. Основним напрямком у розвитку нових інформаційних технологій є створення електронних засобів навчання. Існуючий досвід створення електронних засобів навчання дозволяє значно підвищити його ефективність у різних предметних галузях. Кінцева мета інформатизації системи освіти – забезпечити якість освіти і її доступність для всіх, хто бажає навчатися, незалежно від місця їх мешкання і соціального статусу. Одним із варіантів вирішення цієї задачі є розвиток дистанційного навчання.

Відчутні кроки в розкритті закономірностей навчання, зроблені світовою дидактикою, а також прогрес у сфері розвитку комп'ютерної техніки вивели педагогів на нову форму навчання – дистанційну, впровадження якої породжує цілий комплекс проблем, що відображають світоглядні, теоретико-методологічні, технологічні правові, соціальні та інші аспекти цієї нової форми навчання [1]. Теоретико-методологічний аспект впровадження і затвердження дистанційної освіти обумовлений необхідністю концептуального обґрунтування даної форми навчання. При цьому йдеться не стільки про технологічну сторону питання, скільки про системне обґрунтування психологічних і соціологічних засад реалізації різних методик і програм дистанційного навчання, виходячи з того, що наукове забезпечення було і залишається головним критерієм і вимогою до

розробки та впровадження нових дистанційних технологій в освітньому процесі. У свою чергу, юридичний аспект дистанційного навчання відбиває необхідність адекватного правового супроводу цієї форми освіти на теренах України, а саме: сучасне вітчизняне освітнє законодавство досить жорстким чином орієнтоване на класно-урочну систему, що практично не враховує передачі інформаційні технології [2, с. 9].

На сьогоднішній день дистанційне навчання визнано однією з форм навчання у вищих навчальних закладах, яку законодавець порівняв з заочним навчанням [3]. На нашу думку, таке порівняння цих форм навчання не є правильним, оскільки дистанційне навчання є формою отримання освіти, поряд з очною й заочною, за якої в освітньому процесі використовуються найкращі традиційні й інноваційні методи, засоби, прийоми, засновані на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях.

Отже, технології дистанційного навчання можуть використовуватись не тільки в дистанційній освіті, а й в інших формах навчання: очній, заочній, екстернаті; крім того – в окремих дисциплінах або блоках дисциплін, що призначені для підвищення освітнього рівня чи кваліфікації окремих осіб та (або) груп слухачів.

На сьогоднішній день під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Дистанційне навчання передбачає декілька різних технологій, що можуть використовуватися в навчальному процесі. На нашу думку, їх вибір повинен обумовлюватися потребами осіб, які навчаються, їх можливостями, кількістю часу на навчання тощо.

До таких технологій вчені одноставно відносять кейсову технологію, інтернет-технологію та телекомунікаційну технологію [5, с. 26].

Досвід організації дистанційного навчання показав, що *кейсова технологія* оптимально підходить для студентів заочного навчання.

Телекомунікаційна технологія, яка будується на використанні інтерактивного телебачення, на сьогодні не отримала належного розповсюдження, що обумовлюється високою ціною політикою на його організацію.

І нарешті, базовою технологією дистанційного навчання нами визнається *інтернет-технологія*, у рамках якої знайшли своє застосування всі засоби, які пропонує користувачам сучасна мережа Інтернет. Використання інтернет-технологій у дистанційному навчанні відкриває нові можливості для безперервного навчання спеціалістів, робить освіту більш доступною. Слід відзначити, що використання інтернет-технологій витісняє всі інші технології дистанційного навчання, це обумовлюється доступністю Інтернету практично для кожного і безмежним інформаційним простором.

У рамках дистанційної форми навчання з використанням інтернет-технологій можна виділити такі модифікації, які потребують відповідної апробації:

1. *Дистанційна форма навчання*, при якій студент індивідуально записується на курс і навчається дистанційно за методикою відповідного навчального центру, закладу, кафедри.

2. *Аудиторно-дистанційна форма*. Студенти основну частину навчальних дисциплін вивчають за традиційною формою, а окремі курси вивчаються дистанційно. Таку модифікацію доречно використовувати на очних формах навчання при вивченні спецкурсів, на заочних формах навчання, а також при різних формах перепідготовки та підвищення кваліфікації.

3. *Дистанційно-очна форма навчання*, при якій студент вивчає навчальну дисципліну під час аудиторних занять та має можливість додатково самостійно вивчати її дистанційно. Така модифікація є особливо актуальною за умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою, при якій самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни [6]. Отже, як бачимо, за умов скорочення часу на аудиторні заняття зазначена модифікація дозволяє оптимально організувати процес оволодіння навчальною дисципліною. Впровадження інтернет-технологій в освітній процес спроможне привнести суттєвий вклад у розвиток всієї системи відкритої і дистанційної освіти. Зазначена форма дистанційного навчання надає студентам додаткові можливості, зокрема:

- ✦ вільний доступ до навчального матеріалу;
- ✦ ефективна реалізація зворотного зв'язку між викладачем і студентом, при якій студент має можливість отримувати консультацію викладача у позанавчальний час та обмінюватися електронними повідомленнями;
- ✦ можливість виконання додаткових завдань, у тому числі з поглибленого вивчення дисципліни, яке виходить за межі навчальної програми;
- ✦ можливість відпрацювання різного роду заборгованостей (хвороби, відпустки, відрядження тощо).

Слід відзначити, що поряд з перевагами використання інтернет-технологій в дистанційному навчанні можна виділити такі недоліки:

- ✦ відсутність безпосереднього спілкування викладача зі студентом;
- ✦ необхідність наявності персонального комп'ютера з доступом до Інтернету;
- ✦ наявність тільки письмової форми навчання;
- ✦ несвідоме ставлення окремих студентів до самоосвіти.

На сьогоднішній день в Донецькому юридичному інституті проводиться експеримент з використанням системи дистанційного навчання MOODLE, яка являє собою пакет програмного забезпечення для створення курсів дистанційного навчання. Уже сьогодні на різних курсах зареєстровано 924 студенти, що складає 25% від загальної кількості осіб, які навчаються в інституті.

ВИСНОВКИ

По результатах проведеної роботи можна констатувати позитивний вплив на навчальний процес використання інтернет-технологій у дистанційному навчанні, зокрема, значно підвищився інтерес студентів до вивчення дисциплін; покращилися показники результатів за рахунок застосування різних систем контролю і самоконтролю.

Поряд з цим, аналіз досвіду розвитку дистанційного навчання в юридичній освіті виявив серйозні проблеми, які потребують нагального вирішення: удосконалення нормативно-правового забезпечення впровадження дистанційного навчання, розробка навчально-методичного забезпечення дистанційного навчання; підготовка науково-педагогічних кадрів; подальший розвиток технічного забезпечення тощо.

Підсумовуючи зазначимо, що впровадження інноваційного дистанційного навчання у вищих навчальних закладах, у тому числі юридичних, дозволить значно інтенсифікувати самостійне оволодіння знаннями і акцентувати особистісно-орієнтований розвиваючий характер навчання. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347 // Офіційний вісник України – 2002. – № 16. – Ст. 860.
2. Красіков О. М. Дистанційне навчання як інноваційна форма професійної освіти / О. М. Красіков // Митна справа. – 2011. – № 4(76). – Ч. 2. – С. 8 – 13.
3. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р. № 40 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 15. – Ст. 1078.
5. Дистанционные образовательные технологии : проектирование и реализация учебных курсов / [М. Б. Лебедева, С. В. Агапонов, М. А. Горюнова и др.]; под общ. ред. М. Б. Лебедевой. – СПб. : БХВ-Петербург, 2010. – 336 с.
6. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України від 02 червня 1993 року № 161. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>